

GENEL BAŞKANIMIZ ALİ BABACAN'IN POLATLI TİCARET ODASI EKONOMİK İSTİŞARE TOPLANTISI KONUŞMASI

Polatlı Ticaret Odası'nın çok değerli başkanı,

Organize Sanayi Bölgelerimizin değerli başkanları,

Ticaret Odamızın ve Organize Sanayi Odamızın çok değerli yönetim kurulu üyeleri,

Değerli meclis üyelerimiz,

Değerli çiftçilerimiz, esnafımız, sanayicilerimiz,

Değerli basın mensupları,

Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Ve Polatlı Ticaret Odamızın düzenlemiş olduğu bu ekonomik istişare toplantısına hoş geldiniz diyorum.

Bugün Polatlı Ticaret Odası'nda, ekonomi gündeminin en sıcak olduğu bu günde kıymetli bir toplantı gerçekleştiriyoruz.

Özellikle son 3 aydır, ekonomide can yakan hatalar nedeniyle büyük bir krizin içinden geçerken, dün akşamki açıklamalarla bambaşka bir gündem oluştu Türkiye'de.

Sayın Erdoğan'ın dün akşamki açıklaması ile vatandaşlarımızın -çok doğal olarak- kafası epey bir karıştı.

Çünkü açıklamayla eş zamanlı olarak döviz kurlarındaki yükseliş duruldu ve döviz kuru bir miktar aşağıya indi.

Tabii herkes soruyor. 'Ya ne oldu, niye oldu, ne olacak?'. Gerçekten dün akşamdan bu yana bütün Türkiye ciddi bir merak ve kafa karışıklığı içerisinde.

Burada öncelikle birkaç tespit yapmamız gerekiyor.

Birincisi, doların düşmesi vatandaşlarımızı sevindirdiyse de unutmayalım ki, şu anda dolar kurunun düşmüş hali dahi, eylül ayının başındaki kur seviyesine göre çok daha yüksek. Yani bir bakıma ölümü gösterip sıtmaya razı olma gibi bir durumla karşı karşıya kaldık. Onu bir tespit etmek lazım.

Daha eylül ayının başında dolar kuru 8,30 idi. 12,13'e düştü diye şu an seviniyoruz. Düşmesi iyi mi iyi. Ama daha söyleyeceklerimiz var.

Birinci bu tespit; yani eylül başına göre hala en az yüzde 50 artmış. Daha yüksek seviyede döviz kuru.

İkincisi, cumhurbaşkanının açıklamalarıyla eş zamanlı olarak, kamu bankalarının yoğun bir şekilde döviz sattığı konuşuluyor. Yani, "Bak işte Erdoğan konuştu, kur düştü" algısının yaratılmaya çalışıldığıyla ilgili çok kuvvetli iddialar var. Bankacılar bunu daha iyi biliyor, izliyor.

Eğer, bu doğruysa, 'Bak cumhurbaşkanı bir konuştu, döviz düştü' dedirtmek için kamu bankaları cayır cayır bu dönemde döviz satıyorsa bunu da birilerinin çıkıp açıklaması gerekir. Bankacılar arasından yoğun bir şekilde dün gece ve bu sabah bunlar konuşuluyor.

Üçüncüsü, açıklanan yeni kararlar, döviz kurunu kısa vadede, bir nebze olumlu etkilese de ileriye doğru Hazine'nin ve Merkez Bankası'nın yükümlülüklerini olağanüstü artıracak.

Açıklanan mevduat garantisi metodu, kamu yükünü artıracak, Hazine'nin borcunu artıracak.

Vatandaşlarımızın kafası karıştı biliyorum. Ekonomi ile içli dışlı olmayan herkesin kafası karıştı. Çünkü ortada oldukça tehlikeli bir oyun var. Ben çok basit bir dille anlatayım:

Biliyorsunuz, son haftalarda, bankalardaki toplam mevduatın %60'dan fazlası döviz cinsinden mevduat olmuştu. Yani bankada vatandaşımızın toplam yüz lira parası varsa bunun yüzde 61,62, ta 65'e kadar çıktı döviz cinsinden.

Dün gece açıklanan bu kararlar, geri kalan mevduatın, yani Türk lirası mevduatın da getirisinin, dövizdeki artışa eşitlenmesinin önü açılmış oldu.

Yani vatandaşlarımıza diyorlar ki, sen paranı Türk lirasında tutsan da sanki döviz tutuyormuşsun gibi biz seni kazandıracamız diyorlar. Eğer Türk lirasına aldığın faiz döviz kurundaki artışın altında kalırsa aradaki farkı biz kapatacağız diyorlar. Kur ne kadar artarsa artsın, kur farkını sana ödeyeceğiz diyorlar. Çünkü açıklamanın özü bu.

Sonuçta, bugünkü döviz kurunu düşük gösterirken, ilerideki kur artışının bedelini de şimdiden Hazineye ödetmenin hazırlığını yapmış durumdalar.

Peki bu kur farkını bu ülkenin Hazinesi nereden ödeyecek? Vatandaşlardan toplanan vergilerle ödeyecek.

Bu nedir, biliyor musunuz, bu ülke ekonomisini tam bir dolarizasyona götürmektir. Bu uygulama, nihayetinde, para politikasının etkisini sıfırlar. Zaten yüzde 35'e,40'a düşmüş Türk lirası mevduatını da dövize endeksleyerek artık bankadaki paraların tamamının Türk lirası değil döviz ya da dövize endekli para birimlerine dönmesi demek.

Bakın, önemli bir nokta daha var:

Sayın Erdoğan 'Ben talimat verdim faizi düşürdüm' diyor. Nas diyor. Sayın Erdoğan, Merkez Bankasının politika faizini %19'dan %14'e düşürmekle, yani 5 puan düşürmekle övünüyor değil mi?

Ancak aynı dönemde, Hazinenin borçlanma faizi tam 8 puan arttı ve %17'den %25'e çıktı. Ülkedeki riskler yükselince enflasyon beklentisi yükselince Hazinenin borçlanma faizi yükseldi. Merkez Bankasının faizi 5 puan düştü, Hazinenin borçlanma faizi 8 puan yükseldi.

Yani bu ne demek? Merkez Bankası bankalara borç verirken %14 faiz uyguluyor şu anda, ama aynı devletin Hazinesi, aynı bankalardan borç alırken şu anda %25 faiz ödüyor. Yani düşünün devletin iki kurumu değil mi? Biri Merkez Bankası biri Hazine. Merkez Bankası borç verdiği paradan aldığı faizi 19'dan 14'e düşürdü. Bankalara yüzde 14 ile borç veriyor; aynı devletin Hazinesi aynı bankalardan yüzde 25 ile borç alıyor.

Bu salondakilerin çoğu bir şekilde iş hayatının içinde. Ya çiftçi üretiyor ya sanayici üretiyor ya esnaf alıyor, satıyor. Bu mantıkla, bu kafayla gelsinler şurada Polatlı'da bir bakkal dükkânı açsınlar; inanın 3 ayda batırırlar, beceremezler. Böyle devlet yönetilir mi? Madem yüzde 14 ile borç veriyorsun

Merkez Bankası olarak senin Hazinesinin niye yüzde 25 ile borç almasına izin veriyorsun? Hadi onu da bir talimatla düşürsün de görelim. Hiç bahsetmiyor dikkat edin. Hazinesinin borçlanma faiziyle ilgili tek kelime ağzından çıkmıyor. Faizle mücadeleyi sadece Merkez Bankasının faiziyle mücadele diye sunuyor insanlara.

Sayın Erdoğan nas diyor ama, ben merak ediyorum, Merkez Bankası faizi için nas var da Hazinesinin ödediği faiz için nas yok mu acaba?

Değerli arkadaşlar,

Tekrar etmek gerekirse, çünkü açıklama ile vatandaşa şunu diyorlar: “Gidip dolar alma, paranı Türk lirasında tut, ben sana garanti veriyorum, dolar ne kadar artarsa sana o farkı vereceğim.”

Öte yandan, hatırlarsanız, geçen hafta çarşamba günü ben bunları öngörerek bir açıklama yapmıştım.

İç piyasada dövize endeksli borçlanma için bunlar hazırlanıyorlar demiştim.

Bir ülkenin Hazinesi, kendi vatandaşına borçlanırken, başka bir ülkenin para birimiyle borçlanır mı? Böyle bir şey olabilir mi? Bununla ilgili uyardım.

Biz kendi ekonomi yönetimimiz döneminde bu tür borçlanmayı sıfırlamıştık. Önceki dönemden kalan borçlar vardı; onları ödedik ve sıfırladık. Dedik ki; bir ülkenin Hazinesi kendi vatandaşından borç alırken başka bir ülkenin para birimini kullanmamalı dedik. Hani hep millîlik, yerlilik diyorlar ya bu nasıl millîlik, yerlilik ben anlamıyorum. Bankalarda zaten yüzde 60,65'e çıkmış döviz mevduatı, öte yandan Türk lirası mevduatını da sen dövize endeksleyeceğim diyorsun e ne oldu? Bu senin millî ve yerli bankacılık sisteminin tamamıyla dövize endeksli bir mevduatla çalışması hangi millîlik, hangi yerlilik anlayışına sığıyor. Bunu çıkıp da anlatmaları lazım. Üstelik en önemli ekonomi yönetimi aracı olan para politikasının etkisini de sıfırlayacak bir yola sokuyorlar maalesef Türkiye'yi.

Böyle onur kırıcı bir şey olamaz.

Peki, böyle işlemlerle ekonomi iyileşir mi?

Mümkün değil.

Kendi parasını değersiz gören, yabancı para ile güven vermeye çalışan bir yönetim ayakta kalamaz.

Kalamaz. Kalamayacak.

Çünkü devletin kasasını, Hazineyi, kendi vatandaşına dövize endeksli bir biçimde borçlandırmak, bu ülkenin yarınlarını ipotek altına almaktır.

Biz liyakatli ve dürüst kadrolarla işin başındayken, ortak akıl ve istişare ile yönetirken, Hazinesinin iç piyasadaki dövize endeksli borçlanmasını sınırlamıştık.

Hele hele böyle mevduat döviz garantisi vermek falan aklımızın ucundan bile geçmezdi. Yoktu böyle şeyler.

Ama hükûmet, 70li, 80li yılların bu kötü uygulamasını geri getirdi. O yıllarda vardı bunlar.

O yılları hatırlayanlar bilir; "Çoklu kur uygulamaları", "Dövize çevrilebilir mevduat hesapları" yani "DÇM" hesapları şunlar bunlar vardı. Bunlar ama 70,80'li yıllar.

Dün akşam açıklananlar, tam da o yılların uygulamaları.

Arkadaşlar bunlar, eskinin istikrarsız Türkiye'sinin, yoksul Türkiye'sinin politikalarıdır.

Hatırlayın, 1970'lerde yollarda bol bol "Hacı muratlar" dolaşırdı. 1980'lerde "Doğanlar", "Şahinler" gezerdi yollarda. Ve sıraya girilirdi, sonra alırdın arabayı.

Dün açıklanan kararlar, Türkiye'yi Hacı Muratların, Şahinlerin, Doğanların dönemine geri döndürmüştür.

Özü budur.

Bunu da ambalajlayıp, iyi bir şey gibi sunuyorlar.

Aslında bu açıklananlar bir bakıma “doğan görünümlü şahin” satışından başka bir şey değildir.

Değerli arkadaşlar,

Açıklanan bu kararlar, örtülü bir faiz artırımındır. Adını koymadan faiz artırımını. TL faiz oranlarını talimatla düşürüp, vatandaşın TL faizinin çok üstündeki kur artışı beklentisinin, garanti yoluyla karşılanacağını söylemek, örtülü bir faiz artırımından başka bir şey değildir. Sen Türk lirası faizini al garanti bu cebinde üzerine ben sana döviz farkını ödeyeceğim diyor. Döviz farkı, Türk lirası faizine eklendiğine ne oluyor? Gerçek Türk lirası faizi, nihai faiz, o Türk lirası mevduatının üzerindeki faizin kur farkının eklenmiş şekliyle toplamıyla oluşan gerçek, nihai faiz haline geliyor.

Zaten algı operasyonu yapmak, yapıyor muş, ediyor muş gibi yapmak bu iktidarın sıradan bir uygulaması haline gelmiştir.

İşin özünü düzeltmiyorlar. Bir yanlış bir başka yanlışla düzeltmeye çalışıyorlar. Bir yanlış varsa bunu bir başka yanlışla düzeltemezsiniz. Döneceksiniz o yaptığınız yanlış ne ise onun doğrusunu yapmaya çalışacaksınız.

Özetle yapılan şudur:

- Merkez Bankasının aldığı faiz talimatla indirilmiş,
- Hazinesinin ödediği faiz 8 puan artırılmış,
- Mevduata kur artışı garantisi vererek örtülü faiz artırımına gidilmiş ve
- Ortaya çıkacak kur riski Hazinesinin sırtına yıkılmıştır. Olan budur.

Bu kendi tabirleriyle “Faiz lobisine çalışma”nın en açık halidir.

Bu kararlar gelir dağılımını bozan, eşitsizliği artıran kararlardır.

Bundan faydalanacak olan, bankada mevduatı olanlar, geliri ve serveti yüksek olan insanlardır.

Bu kararların faturasını, çalışanlarımız, çiftçilerimiz, esnafımız başta olmak üzere dar ve sabit gelirliler öderken, kararların getirisinden az sayıda yüksek gelir ve servet sahipleri yararlanacaktır.

Öngörülebilir ve güvenilir bir yönetim olup, piyasaların kendi içinde düzgün çalışmasını sağlamak yerine, piyasayı bozup, bozduğu piyasada oluşan riskleri Hazineye transfer etmenin acı tecrübelerini hem Türkiye kendi geçmişinde yaşamıştır hem de dünyada pek çok ülke yaşamıştır.

Şu anda olan ve önümüze gelecek olan da maalesef bunun yeni bir örneğidir.

Zaten bu hükümet, hep benden sonrası tufan anlayışıyla hareket ediyor. Nasıl olsa ilk seçimlerden sonra ben olmayabilirim. Öyleyse faturayı benden sonra gelen iktidara bırakayım, şu anda bir olumlu rüzgâr estireyim, bunun faturasını da gelecek nesiller ödesin... Kalan dönemimizde nasıl yalancı bir cennet/ferahlama havası oluşturabilirim zihniyetiyle adımlar atıyor.

Sayın Erdoğan'ın son dönemlerde sık sık bahsettiği "düşük faiz-yüksek kur", "rekabetçi kur" söylemi, yani övünerek gündeme getirdiği yeni ekonomik model daha bugünden iflas etmiştir.

Bu söylemin "düşük faiz" bacağı yapılan örülü faiz artırımıyla çökmüştür.

Garanti yoluyla kuru düşürmek, sabit tutmaya çalışmak ise "yüksek kur" bacağından da vazgeçildiği anlamını taşımaktadır.

Değerli arkadaşlar,

Şunu hiçbir zaman unutmayalım:

Hukuka uymadan, akılla bilimle hareket etmeden, liyakate önem vermeden anlık kararlarla, değil ülke ekonomisi, bakkal dükkânı dahi yönetilmez.

En küçük işletmede dahi, hukuku çiğnerseniz zararlı çıkarsınız. En köklü kuruluşlarda bile rasyonaliteyi bırakırsanız, akli selimi bırakırsanız, batarsınız.

Sayın Erdoğan'ın yaptıkları bu ülkenin ekonomisini tam bir bataklığa sürüklüyor.

Neyse ki bizler, doğruyu işaret etmekten vazgeçmeyeceğiz. Vatandaşlarımızın aldatılmasına müsaade etmeyeceğiz. Her daim olanı biteni vatandaşlarımıza bütün açıklığıyla paylaşacağız. Çünkü bizler ne aldanan ne de aldatan olamayız.

Değerli arkadaşlar,

Son birkaç senedir ülkemizde yaşadıklarımız güçlü bir devlette görülecek şeyler değil.

Hele hele son dönemde bize müjde diye söylenenler, bu iktidarın siyasetinin artık tükenmekte olduğunu göstergesi.

Bir ülkede asgari ücret bir anda eriyip bitti ya.

%50 zam yapıldı ama o bile işe yaramayacak. Asgari ücretin açıklandığı anda itibaren o asgari ücret erimeye başladı. Aralık ortasında açıklandı; ocak sonunda ödenecek. Alım gücü hızla eriyor. Ülkemizde öyle bir enflasyon var ki, asgari ücrete %50 gibi ciddi oranda yapılan bir zam dahi kurtarmıyor. Bu asgari ücrete yapılan zam geçmiş enflasyonun telafisi. Geçmiş enflasyonla ilgili bir telafi çabası. O da TÜİK'in açıkladığı makyajlanmış enflasyonun telafisi. Gelecekle ilgili asgari ücret hiçbir şey söylemiyor. Aralıktan itibaren önümüzdeki aylarda ocak, şubat, mart; bu ayların yüksek enflasyonu gelecek asgari ücretten bir parça koparacak. Her ayın enflasyonu bir parça koparıp gidecek. Mart sonu geldiğinden bir bakacağız ki bu yüksek asgari ücret artışının en az yarısı erimiş gitmiş.

Vatandaşımızın cebindeki para eriyor. O yüzden bir anda yüzde 50 zam yaptılar, ama yetmedi, yetmeyecek. Alım gücümüz gittikçe düştüğü için bu zam da yetmeyecek.

Bunlar hep o yüksek enflasyonlu dönemlerin hastalıkları. Yıllarca yaşadık. Bu ülkede 34 yıl enflasyon iki haneli, üç haneli oldu. 1970'ten 2004 yılına kadar, 34 sene bu ülkenin vatandaşları sürekli yüksek enflasyon altında ezildiler. Bunların hepsini yaşadık. O dönemlerde ne olurdu? Enflasyon yüksek maaş artışları yüksek. Enflasyon çıkar yüzde 60,70 maaş artışı gelir 60,70,80. Kur her sene katlaya katlaya gider; bunların hepsini yaşadık. Zaten enflasyon terimi nereden geliyor? Şişirmek anlamına gelir. Yani enflasyon dönemi her

şeyin, fiyatların da maaşların da şiştiği ama işin özünde satın alma gücünün de düştüğü dönemdir. Ülkenin sürekli yoksullaştığı bir dönemdir. İşte şu anda Türkiye yeniden kronik yüksek enflasyon dönemine girmiştir.

Bir ülkede dolar kuru, sekiz yukarı, beş aşağı zikzaklar çizer mi? Şu son bir ayda yaşadıklarımız... Dünyada örneği yok, böyle bir şey yok. Kurun bir gecede 18'e çıkıp ertesi sabah 11,12 olması tekrar 13,14'ü görmesi... Böyle bir şey yok. İstikrar diye bir şey bırakmadılar ülkede. Gerçekten kendi paranız güçlü ise, ekonominiz güçlü ise bu olmaz. Dengesiz bir artış da olmaz, dengesiz bir piyasa da olmaz.

İnanın bu memleketi çalkalaya çalkalaya yayık ayranına döndürdüler.

Biz yönetimdeyken senelerce 1 lira 2 lira bandında gezdi dolar. 2002'de devraldık, 2002'nin ortalama döviz kuru 1 buçuk. 2008'e geldik, ortalama döviz kuru 1,30. Altı sene geçmiş, 1 buçuktan başlamış, 1,30'a. Diyorlar ki ama ihracat. Aynı dönemde de ihracat 36 milyar dolardan 132 milyar dolara çıkmış. Rekabetçi kur diyorlar, o dönemdeki ihracat artışını sağlasınlar da görelim bakalım. İhracatçı aynı zamanda bu ülkede döviz borçlusudur. İhracatçı aynı zamanda yatırımcı. Bu kadar belirsizliğin olduğu, kurun bu kadar çalkalandığı, Hazine faizlerinin bu kadar yüksek olduğu bir ülkede yeni yatırım olur mu? Yeni yatırım olmayınca üretim, ihracat artar mı? Mümkün mü? Tam 6 yıl boyunca 2002'den 2008'e ben Dışişleri Bakanı olana kadar o dönem de dolar kuru 1 buçuktan yavaş yavaş iniyor çıkıyor 1,30'a. Aynı dönemde 2002'deki 36 milyar dolarlık ihracat 2008'de çıkıyor 132 milyar dolara. Nasıl oldu bu? Bunların model model diye dayattıkları geleceğe dair sadece bir hayal. Benim anlattığım olmuş bir gerçek. Bu ülkede yatırım da üretim de ihracat da ancak güvenle artar. Güven olmayınca ağızlarıyla kuş tutsalar olmaz mümkün değil. Dolar kuru, bizim işin başında olduğumuz dönemlerde bu kadar büyük çalkantılar yaşadı mı? Mümkün değil olmaz. İzin vermedik. İnşallah yine vermeyiz. Merkez Bankasının bağımsız olması gerekiyor. Hükûmetin emir kuru olan bir Merkez Bankasının olduğu ülkede istikrarı sağlayamazsınız. Çünkü rasyonel bir yönetimde bunlar olmaz. Merkez Bankasının bağımsız olduğu bir ülkede böyle zikzaklar yaşanmaz.

İstikrarlı bir ülke olsak, Hazinenin borcu sadece son bir ayda 440 milyar artar mı? Eski parayla 400 katrilyon. Daha dün akşam saat beşte açıklandı. Kasım sonu itibarıyla Hazinenin borcu tam 2 trilyon 708 milyar. Eski parayla 2 kentilyon 708 katrilyon. Son bir aydaki artış 440 milyar. Sadece artış. 2300'den çıkmış 2700'e. Bir ayda ya. İstikrarlı bir ülkede bunlar yaşanmaz.

Biz yönetimden ayrıldığımızdan beri, 2015'ten beri Hazinesinin borcu tam dört kat arttı. 2015'ten 2021'e Hazinesinin borcu tam dörde katlamış durumda.

Hazine ne demek? Sizin, bizim hepimizin verdiği vergilerle borç ödeyen bir kurum demek. Çocuklarınızın, torunlarınızın bile alın teri demek.

Daha doğmamış çocuklarımız bile çalışıp bu borcu ödemek zorunda kalacak. Daha doğmamış çocukların şu anda borçlandırıldığı bir dönem yaşıyoruz.

Değerli arkadaşlar, buradaki üzücü olan gerçek ne biliyor musunuz: Bunların olması için hiçbir geçerli sebep yok. Bunların hiçbiri olmayabilirdi. Bütün bunların sebebi sadece kötü yönetim başka bir şey değil.

Biz, güçlü, sapasağlam bir ekonomi teslim etmiştik. Bu ülkenin kamu borcunun millî gelire oranını yüzde 74'ten aldık ta yüzde 27'ye indirdik. Merkez Bankasının rezervlerini aldık 28 milyar dolardan tam 132 milyar dolara çıkarttık. Bunları yaptık. Hepsi oldu. Bunlar ne yaptılar? 1 Ocak 2019'dan bu yana Merkez Bankasının tam 130 milyar dolarlık döviz rezervini cayır cayır sattılar. Şu anda eksi 40 milyar dolara inmiş durumda. İmkansız başarılar, ülkeyi bu hale getirdiler.

Oysa yapacakları çok basitti: Hukuka uymaları yetecekti. İşini iyi yapan ve liyakatli insanları göreve getirmeleri yetecekti.

Ama bunun yerine kabile devleti gibi tanıdık, eş dost ve akrabaları devlet kadrolarına doldurdular. Hukuku çiğnemeyi alışkanlık haline getirdiler. Kendilerini tüm yasalardan üstün gördüler. Anayasaya, Anayasa Mahkemesinin kararlarına uymuyorum, saygı duymuyorum dediler. Hukukun olmadığı bir ülkede güven olmaz. Güvenin olmadığı bir ülkede yatırım, üretim, ihracat artmaz.

Bu kabile ifadesi bir hakaret değildir, bu bir tespittir: Ülkeyi kabile devleti gibi yönetip, kabile reisi gibi karar alanlar yüzünden tam gaz uçurumdan sürükleniyoruz.

Değerli arkadaşlar,

Şartlar zor. Ülkemizin genel tablosu maalesef iyi değil ve kötüleşiyor. Gelelim Polatlı'ya.

Polatlı üretimiyle, tarımıyla Ankara'mızın, başkentimizin gözdesi bir ilçemiz. Hem tarım var hem sanayi var. Ekonomi için çok önemli bir yer Polatlı.

Ama maalesef başta çiftçilerimiz olmak üzere bu kötü yönetimin sonuçlarını burada da görüyoruz. Artan maliyetlerin altında yapayalnız mücadele eden çiftçilerimizi Polatlı'nın her köşesinde görüyoruz.

Bazı çiftçilerimiz ben ekmekten, dikmekten vazgeçiyorum diyor. Ne kadar çok üretsem o kadar zarar ediyorum diyor.

Çiftçimizin 2-3 sene önce 50-60 bin liraya aldığı makine, ekipmanı bu yıl 100-150 bin lira. Traktör deseniz fiyatlar aynı.

Bu artışla, neyi nasıl üreteceksiniz? Sadece makine, ekipman, traktör fiyatları mı? Değil. Gübre fiyatları çeşidine göre değişiyor, sizler işin içindesiniz 4-5 kat arttı. Bir yılda 4,5 kat arttı.

Her gittiğim şehirde çiftçilerimizle konuşuyorum. "Ben vazgeçtim gübre almaktan, kullanmaktan artık" diyorlar. Geçen sene 100 kilo aldıysam bu sene anca 10 kiloya yetiyor diyor.

Ve üretimdeki toplam maliyetin neredeyse yarısı gübre maliyeti olmuş durumda. İktidarın verdiği gübre desteğine bakıyoruz, bu destek maliyetin %5'i bile etmiyor.

Genel bütçeden Tarım Bakanlığının aldığı pay 2021'de %3,54 iken, 2022'de %3,41'e düşürüldü. Şu son iki gün önce Meclisten geçen rakamlara bakın ibretlik. Tarımsal desteğin tamamı 25 milyar lira. Sadece faiz ödemesi için ayrılan rakam 240 milyar lira. Rakama bakın. Daha geçen sene bu 180'di. Orta vadeli programda 2022 için şimdiden 290 milyar lira faiz ödemesi koymuşlar. Rakamlara bakın.

Bu senenin bütçesi zaten artan kur ve faiz ödemelerinden sonra hiçbir şeye yaramayacak. Bütçe şimdiden kadük oldu, çöp oldu adeta. Koydukları 240 milyar faiz ödemesinin yetmesi mümkün değil. Çünkü eylülün başından hazırlanan bir bütçe bu. O günden bugüne Hazinesinin faizi çıkmış yüzde 17'den 25'e. 17 lira faiz ödeyecek Hazine şimdi 25 lira ödüyor. 240 milyar faiz

ödemesi yeter mi? Mümkün değil. Dövizle endeksli borçlar var, döviz kuru almış başını gitmiş. Döviz borcu var. Döviz borcunun faiz ödemesini yine aynı bütçeden yapacaksınız. Yetmesi mümkün mü? İmkânsız. O 240 milyar da kalmayacak, çok daha yüksek bir faizi önümüzdeki yıl bu ülkenin Hazinesi, devleti ödeyecek. Faizle mücadele edeceğim diyenlerin ülkeyi getirdiği durumu maalesef bu. Çünkü şunu anlamıyorlar: Faizle mücadele ancak güvenle olur. Topyekûn faizin düşmesi güvenle olur. Ehil ve liyakatli kadrolarla, akıllı ve istişareli bir yönetimle olur. Ama şu yüzde 3 buçuk falan bu oranlar bile çok hazin. Koskoca Türkiye'nin gıdasına, tarımına ayrılan pay yüzde 4.

Bugünkü yönetim, Rusya'dan aldığı ürünlere verdiği desteği, yani Rus çiftçilere verdiği desteği, ülkemizde üreten kendi çiftçilerimize vermiyor. Buğdayda rakamlar ortada. Rusya'dan buğday ithalatı için ödenen para ortada. Gerçekten çok acı.

Hem kendi kendimize yeten bir ülke olmamıza mâni oluyorlar hem de bizi daha fazla dışarıya bağımlı kılıyorlar. Hem de kıt kanaat geçinmeye çalışan çiftçimizi yokluğa, yoksulluğa mahkûm ediyorlar.

Biz, biliyorsunuz, haziran ayında kendi tarım eylem planımızı açıkladık. Tam 56 madde. Çiftçilerimizle ilgili neler yapacağız, hangi adımları atacağız, bunun detaylı bir açıklamasını yaptık. Çukurova'da yaptığımız bir lansman programıyla da bütün Türkiye'ye duyurduk. Her bir maddesi çok önemli olan planımızdan birkaç hususun altını çizmek isterim.

Öncelikle çiftçimize verilen gübre desteği artırılmalıdır. Biz, devlet olarak, gübre maliyetinin tam yarısını, yüzde 50'sini karşılayacağız.

Çiftçilerimizin şu zor günleri atlatabilmesi için Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden aldığı kredilerin faizleri sıfırlanmalıdır. Borçlar en az iki yıl ertelenmelidir ve faizsiz olarak taksitlere bağlanmalıdır. Hatırlayanlar bilir biz bunu 2003'te yaptık. Hem de çok başarılı bir şekilde yaptık. Birikmişti çiftçimizin borçlarının yarısı ödenemiyordu. Kilitlenmişti sistem. Hem eski borçları hallettik hem de yeni açtığımız kredilerle çiftçimizin çarklarını döndürmesine yardımcı olduk. Eylem planımızda bunu yapacağımızı ilan etmiş durumdayız.

Sulamadaki zorlukların da acilen çözülmesi gerekiyor. Hiç vakit kaybetmeden sulama yatırımlarını Türkiye'de tamamlamak gerekiyor. Biz eylem planında açıkladık. Türkiye'deki bütün tarımsal sulama projelerini ilk beş yılda, yani

hükûmetimizin ilk döneminde tamamlayacağız. Hesap yaptık arkadaşlar, Türkiye'deki bütün baraj projeleri, bütün göletler, irsale hatları, basınçlı, kapalı sistem, damlama, yağmurlama, sulama sistemleri... Toplayın toplayın bir Kanal İstanbul parası etmiyor. Biz önceliği toprağa, tarıma, çiftçilerimize vereceğiz dedik. Ve Türkiye'deki bu bütün tarımsal sulama projelerini tamamlayacağız dedik.

Değerli arkadaşlar,

Tarım, bu ülke için bir aş meselesi. Avrupa'nın en geniş tarım arazisine sahip bu ülkenin dışa bağımlı olması, çiftçilerinin masraflardan gözünü açamaması kabul edilebilir değildir. Her üründe ithalat başladı. Üstelik o ithalatçıların hükûmete ulaşması çok kolay. Onlar hemen dertlerini anlatabiliyorlar. Hemen sıkıştıkları zaman ithalat kapısını açıyorlar. Önceden anlaşmalı firmalara o üründen yüksek miktarda getiriyorlar. Tabii ki alışverişi de az sayıda insan çok kazanıyor. Ama olan bizim çiftçimize oluyor.

Bilim dışı, akıl dışı, kötü bir yönetimin ağır sonuçlarını maalesef hep beraber yaşıyoruz.

Vakit kaybetmeksizin tüm sorunların çözümü için adımlar atılmalıdır. Mesela yem konusunda yine yüzde 50'ye varan destekler vereceğiz. Hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımız da çok zor dönemler geçiyor şu anda. Süt üreticilerimiz... Mümkün değil şu son açıklanan fiyat dahi zaten yem fiyatlarındaki artışla eridi gitti. Aynı asgari ücret artıyor, hayat pahalılaşıyor nasıl eriyorsa bu süt fiyatlarına verilen zam da yem fiyatlarındaki artış da şimdiden eridi gitti. Çok yerde görüyorum. Süt üreten besicilerimiz diyorlar ki 'Ben artık hayvanlarımı kesiyorum, kurtarmıyorum. Masrafım sattığım sütün tutarından daha fazla.' Dolayısıyla kesim yapıp hayvanımı satıyorum ve bu şekilde üretimi azaltıyorum diyorlar. Kaç yerde bununla karşılaştık. Eminim Polatlı'da da durum çok farklı değildir. Ben şimdilik sözlerimi burada noktalıyorum. Bugünkü toplantı için Polatlı Ticaret Odasına, meclis üyelerine, organize sanayi bölgesi yöneticileri ve üyelerine çok teşekkür ediyorum.